

Yazarlar/Authors

Sedat MADEN* Nidanur DURMAZ**

Makale Adı/Article Name

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Etkinliklerde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

The Methods and Techniques Used in Activities of the Teaching Turkish as a Foreign Language Textbooks

ÖZ

Yabancı dil öğretiminde amaç tıpkı ana dil öğretimindeki gibi dört temel dil becerisinin kazandırılmasıdır. Belirtilen amaca ulaşmak büyük ölçüde öğretim şekline yani yöntem ve tekniklere bağlıdır. Öğretim şeklinin ise en somut biçimiyle yer aldığı materyallerin başında ders kitapları gelmektedir. Belirtilen olguların birbiriyle ilişkisini ortaya çıkarmak için bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi Yedi İklim ders kitaplarındaki etkinliklerde kullanılan yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve beceri alanlarına dağılımının ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmada örneklem olarak Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2, B2 ve C2 seviyesi ders kitapları belirlenmiştir. Her dil düzeyini tamamlamak için kazanılması gereken becerileri kapsadığı için bu düzeyler tercih edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır. Verilerin toplanmasında tema, metin adı, etkinlik, kullanılan yöntem-teknik başlıklı kontrol listeleri oluşturulmuş ve yöntem-tekniklerin frekans tabloları çıkarılmıştır. Güvenilirliği sağlamak için ulaşılan veriler iki alan uzmanı tarafından incelenmiş ve betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında en fazla kullanılan yöntem ve teknikler arasında katılımsız dinleme, katılımlı konuşma, sesli okuma, boşluk doldurmanın yer aldığı, ayrıca kelime öğretiminde boşluk doldurma ve sözlü anlatımda kullanma, dil bilgisinde gösterip yaptırma ve diğer tekniklerden ise soru cevabın daha çok tercih edildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil, ders kitabı, Yedi İklim Türkçe Seti, yöntem, teknik.

ABSTRACT

The aim of foreign language teaching is to gain for basic language skills just like in native language teaching. Achieving the stated goal depends largely on the way of teaching methods and techniques. Textbooks are one of the most concrete forms of teaching. In order to reveal the relationship of the specified facts with each other in this study, it is aimed to determine the methods and techniques in the Yedi İklim textbooks activities used in Turkish teaching as a foreign language and to examine them in terms of various variables. Yedi İklim Turkish Teaching Set A2 B2 C2 level textbooks prepared by Yunus Emre Institute were used as examples in the study. These levels are preferred because they cover the skills that must be acquired to complete each language level. In the study, data were collected from qualitative research patterns using document review method. In the data obtained, control lists titled theme, text name, activities and method-technique used were created and frequency tables of method-techniques were extracted. In order to ensure reliability, the data obtained were examined by an expert and interpreted by descriptive analysis method. In the conclusion section, the distribution of methods and techniques to skills was examined and it was determined that the methods/techniques most commonly used in books were unattended listening in listening skills, participative speech in speech, reading aloud in reading, filling in blanks in writing, filling gaps in word teaching and using them in oral expression, demonstrating and making language knowledge, and question and answer methods from other techniques used in the course process.

Keywords: Foreign language, textbook, Yedi İklim Turkish Set, method, technique.

* Prof. Dr., Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi ABD, sedatmaden@bayburt.edu.tr ORCID:0000-0002-8024-8182

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Ens., nddrmzzz@gmail.com ORCID:0000-0003-1985-931X

1. Giriş

Sürekli değişen ve gelişen dünya düzeninde milletlerin birbirleri üzerinde etkinliklerini açıkça gösterdikleri alan dillerinin tanınması ve konuşulmasıdır. Uluslararası ilişkilerin güçlenmesi, devletler arasında yaşanan rekabetin artması gibi dinamiklerin varlığı bireylerde farklı dilleri öğrenme gereksinimini doğurmaktadır. Türkiye sözü edilen ilişkilere ayak uyduran, tarihî, kültürel, sosyal anlamda nitelikli ve zengin bir geçmişten beslenen ve jeopolitik özellikleri ile dikkat çeken bir devlet olduğu için dilinin yabancılarca bilinmesi ve bunun için gerekli çalışmaların yapılması önem taşımaktadır. İşcan (2011: 5) yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi üzerine yaptığı bir çalışmada Türkçenin öğrenilmesi kolay ve avantajlı bir dil olduğunu ifade ederken Türkçe öğreniminin yabancılar açısından faydalarını şu şekilde sıralamıştır:

- 1-Türkçe bilmek iş hayatı açısından avantaj sağlar.
- 2-Türkçenin önemi ve geçerliliği her geçen gün artmaktadır.
- 3-Çok dillilik çağın gereğidir.
- 4-Türkçe pek çok dile göre daha kolay öğrenilebilen bir dildir.

Yabancı dil öğretiminde amaç ana dili öğretimindekine benzer bir şekilde dört temel dil becerisinin kazandırılmasıdır. Becerilerin eksiksiz sunulması ve kullanımına fırsat verilmesi tam ve kalıcı öğrenmeler için önem arz etmektedir. Ayrıca dil öğrenimi aynı zamanda kültür öğrenimi anlamına geldiği için amaçlardan biri de kültür aktarımını sağlamaktır. Belirtilen amaçlara ulaşma ve etkililiğini artırma durumu büyük ölçekte dilin öğretim şekline yani yöntem ve tekniklere bağlıdır (Gedik, 2009). Yöntem, diğer bir deyişle metod Türkçe Sözlük'te (2009: 2196) "Bir amaca erişmek için izlenen, tutulan yol, usul, sistem." olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanıma göre bir sorunu çözmek, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek için bilinçli seçilmiş ve düzenli olarak izlenen yoldur (Demirel, 2005: 72). Bir işte başarılı olmak adına izlenen bu yol yani yöntem, o işin rastlantısallıktan kurtulması ve amacına ulaşması için gereklidir. Öğretim süreci için de geçerli olan bu durum öğrenmenin etkili bir şekilde gerçekleşmesini ve işlerlik kazanmasını kolaylaştırmakta bunun yanı sıra zaman, enerji ve ekonomik açıdan hem öğretici hem de öğrenen için tasarruf sağlamaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1996: 72-73). Demirel (2005: 72) yöntemleri genel ve özel olarak iki başlık altında tasnif etmiş ve genel olarak kullanılan yöntemleri anlatma, tartışma, örnek olay, gösterip yaptırma, problem çözme ve bireysel çalışma olarak sıralamıştır. Bunların yanı sıra Küçükahmet'in (2001: 75-117) en çok kullanılan yöntemler tasnifinde soru-cevap, gösteri, gözlem, rol oynama, grup tartışması, benzetişim, işbaşında eğitim, ekiple öğretim, programlı öğretim ve mikro öğretim yöntemleri yer almaktadır. En çok kullanılan yöntemler başlığı ile sıralama yapmanın nedenini Küçükahmet (2001:75) öğretmenin öğretim için sınırsız yöntem belirleyebileceği ve yaratıcılıkları ile bunu geliştirebilecekleri şeklinde açıklamıştır. Teknikler ise basit ifadeyle yöntemlerin nasıl uygulamaya konulacağını gösteren yönergelerdir ve tüm dillerde aynı uygulama alanını buldukları için evrenseldirler (Sülükçü, 2011). Grupla ve bireysel öğretim olarak iki başlığa ayrılan tekniklerden grupla öğretim; beyin fırtınası, gösteri, soru-cevap, drama ve rol yapma, benzetim, ikili ve grup çalışmaları, mikro öğretim, eğitsel oyunlar olarak değerlendirilirken bireysel öğretim teknikleri; bireyselleştirilmiş öğretim, programlı öğretim ve bilgisayar destekli öğretim olmak üzere sınıflandırılmışlardır (Demirel, 2005:80). Yöntem ve teknik ilişkisi incelendiğinde birbirini tamamlayan bir öğretim

durumu olduğu ve net bir ayrımın olamayacağını ifade eden görüşler bulunmaktadır. Büyükkaragöz ve Çivi (1996: 74) yöntem ve teknik ilişkisini “Öğretim metodu ve öğretim tekniği arasında kesin bir sınır çizilemez. Bu iki kavram arasında iç içe bir ilişki bulunmaktadır. Bu iç içe ilişkide öğretim metodu daha genel ve kapsamlı bir kavram olup öğretim tekniğini de kapsamaktadır.” şeklinde açıklamışlardır. Ayrıca bu iki kavram arasında net bir ayrımın olmadığı Küçükahmet’in (2001:75) mikro öğretim, benzetişim gösteri, soru-cevap, rol oynama kavramlarını yöntem; Demirel (2005:80)’in ise teknik olarak ele alması ile de örneklenebilir. Dil öğretim yöntemlerini dil becerilerinin doğru ve etkili biçimde öğrenilmesi, alışkanlığa dönüştürülmesi için izlenen yol haritaları olarak tanımlamak mümkündür. Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler daha çok kelime ve dil bilgisi öğretimine yöneliktir. Yabancı dil öğretiminde çok kullanılan yöntem ve teknikler incelendiğinde; okuma, dil bilgisi-çeviri, telkin, sessiz yol, doğrudan öğretim, tüm fiziksel tepki, iletişimsel, görsel-işitsel, elektrik-seçmeci ve doğal yöntem ile anlatma, soru-cevap, drama, gösteri, benzetim, altı şapkalı düşünme, haritalama, eğitsel oyunlar, iş birlikli öğrenme, bilgisayar destekli öğretim, istasyon, beyin fırtınası, tümevarım, tündengelem, dikte gibi uygulamalar akla gelmektedir.

Öğretim yöntem ve tekniklerinin işe koşulmasında materyal olarak ders kitapları ve uygulayıcının sahip olduğu bilgi birikimi önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü belirtilen yöntem ve tekniklerin en somut biçimiyle yer aldığı materyallerin başında ders kitapları gelmektedir. “Şüphesiz ki, ders kitapları dil öğretim sürecinin en önemli materyallerinden biridir. Ders kitaplarıyla öğrencilerin temel dil becerilerini geliştirmeleri, dili hem günlük hayatta hem de akademik ortamlarda kullanabilmeleri amaçlanmaktadır” (Uğur ve Azizoğlu, 2016: 152). Belirli bir program ve kazanımları ışığında hazırlanan çeşitli etkinliklerle öğrenciyi sürece katan ders kitaplarının temel işlevlerini İşeri (2007: 62-63) tarafından aşağıdaki gibi sıralamıştır:

1. Ders kitapları öğretim programının amaçlarına ulaşılabilmesi için öğretimin en temel araçlarından biridir ve bu anlamda önemli bir işleve sahiptir.
2. Eğitim hizmetlerinin vazgeçilmez araçları olarak insan kaynaklarının niteliğinin geliştirilmesi açısından ders kitapları; öğretmenler, fiziksel olanaklar ve eğitim programları kadar önemli bir yere sahiptir.
3. Ders kitapları, öğretim programının amaçlarının gerçekleşmesinde öğrencilerin ve öğretmenlerin temel başvuru kaynağı ve kılavuzu olma niteliği taşımaktadır.
4. Ders kitapları öğretimin gerçekleşmesinde öğretmenin gücünü daha iyi kullanmasını sağlamaktadır.
5. Ders kitapları öğretimin niteliğini doğrudan etkileyen etmenlerin başında yer almaktadır.
6. Ders kitabı, biçim ve içerik açısından bilgi yüklü grafiksel tasarım ürünüdür. Seçilen metinlerin resimlenmesi ve eğitsel açıdan tasarlanması da önem kazanmaktadır.
7. Ders kitabı, öğretim araç gereçlerinden en yaygın kullanılan ve en kolay ulaşılabilir olan bir araç olma niteliğine sahiptir. Bu nitelik onun özenle hazırlanmasını gerekli kılmaktadır.

Ders kitapları öğrenen için yol gösterici olduğu kadar öğretene için de bir yol haritası niteliğindedir. Esen’in (2003: 5) “Öğretmen açısından ders kitabı izlenmesi öngörülen eğitim programının hem bir tamamlayıcısı hem de sınıf içi uygulamalara kılavuzluk eden temel bir kaynaktır.” ifadeleri belirtilen durumu desteklemektedir.

Ana dil ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları ve içeriğindeki etkinlikler üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Arıcı'nın (2010) ve Sekrier'in (2000) Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerle ilgili çalışması ile birlikte dil öğrenme ve öğretim teknikleri (Brown, 1987; Larsen Freeman, 2000; Lang ve Evans, 2006), yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem tekniklerin Türkçe öğretimine uyarlanması (Otur, 2017) ve etkili öğretim stratejileri üzerine görüşler (Burden ve Byrd, 2007) ile drama (Maden, 2008), ayrılıp birleşme (Maden, 2011), istasyon (Maden ve Durukan, 2015), eğitici oyunlar (Kılıç, 2012), benzetim (Peçenek, 1998; Tabak, 2013; Tabak ve Göçer, 2014) gibi farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına dair araştırmalar alanyazınında mevcuttur. Ayrıca alanyazını incelendiğinde, Türkçe ders kitaplarında önerilen yaratıcı drama etkinliklerinin uygulanabilirliği (Aykaç, 2009), sözcük öğretimi etkinlikleri ve teknikleri (İbe Akcan, 2014; Maden ve diğ., 2017; Bayraktar, 2018; Karagöl ve Taracı, 2019; Maden, 2021), yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının temel dil becerileri bağlamında karşılaştırması (Şimşek, 2016), Türkçenin ve İngilizcenin öğretiminde ders kitabının rolü (Bisera, 2005), Almanca ve Türkçe öğretiminde öğrenme stratejileri ve teknikleri (Silahsızoğlu, 2004), sözcük öğretimi stratejileri (Memiş ve Ustabulut, 2021; Saydam, 2018), yabancılar Türkçe öğretimine yönelik ders kitaplarının konuşma etkinlikleri (Hasırcı, 2019; Sallabaş ve Sağlık, 2020; Eyüp ve Kansızoğlu, 2021; Kocayanak, 2021) ve Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinlikleri (Karacaoğlu, Dağ ve Uzun, 2021) ile ilgili çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Diğer taraftan Nurlu ve Sarıca (2015) ile Maden'in (2021) Türkçe ders kitaplarındaki sözcük çalışmalarını yöntem-teknikler açısından, Kemiksiz'in (2016) Türkçe derslerindeki dinleme metinlerinde dinleme yöntem-teknik ve metin türü ilişkisini, Kaysandık'ın (2018) yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dil bilgisi öğretim yöntemlerini, Tekin ve Baş'ın (2019) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında atasözü ve deyimlerin öğretim stratejilerini, Çoban ve Polatcan'ın (2020) ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki bulmaca etkinliklerini, Kara Özkan ve Nurlu'nun (2020) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bağlam temelli kelime öğretim yöntemini, Erkal ve Çağrutekin'in (2021) okuma strateji yöntem ve tekniklerinin Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle uyumunu, Güzel'in (2021) yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında kelime öğretimi stratejilerini, Toker'in (2021) yabancılar Türkçe öğretiminde eğitici oyunların önemini, Gürdal ve Arslan'ın (2011) oyun ve bulmaca etkinlikleriyle yabancılar kelime öğretimini, Arslan ve Gürsoy'un (2008) yabancılar Türkçe öğretiminde rol yapma ve drama etkinliklerini, Tuncay'ın (1995) rol yaparak yabancı dil öğreniminin yetişkin ve çocuklardaki etkisini ve Oyarlıkçığıl'ın (2000) yabancı dil öğretim sınıflarında dramatizasyon tekniğinin kullanımını incelediği çalışmalar alanyazınına kazandırılmıştır. Yapılan bu araştırmalar belirli bir yöntem ya da teknik konusunu ele alarak detaylandırılmış çalışmalardır. Oysa yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan etkinliklerde başvurulan yöntem ve teknikleri bütüncül bir bakış açısıyla inceleyen çalışmalar sınırlı sayıda kalmıştır. Bu nedenle çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (YDOTÖ) ders kitaplarındaki etkinliklerde kullanılan yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve beceri alanlarına dağılımının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bahsedilen gerekçe ve çalışma amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarını öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanımı açısından inceleyen çalışmaların önemini artırmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesine yer verilmiştir. Nitel araştırma, içeriğinde birçok kuramı barındırması açısından tanımı zor ve geniş olan bir araştırma modelidir. Yıldırım ve Şimşek'e (2006: 39) göre "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlanmıştır. Nitel çalışmalarda gözlem ya da görüşme yapmaya gerek kalmadan verilere ulaşılabilir ve araştırmacı için zaman tasarrufu sağlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 185-186). Doküman incelemesi ise "araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Dokümanlar nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır ve hangi dokümanların önemli olduğu araştırma problemi ile yakından ilgilidir" (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 187). Dolayısıyla bu çalışmada ders kitaplarında kullanılan yöntem ve tekniklerin analizini yaparak becerilere dağılımını ortaya koymak amaçlandığı için doküman incelemesine yer verilmiştir. Bu hedefler doğrultusunda çalışma için öncelikle ilgili dokümanlardaki yöntem ve teknikler tespit edilip tablolaştırılmış daha sonra frekans değerleri çıkarılmıştır.

2.2. Örneklem / Araştırma grubu

Araştırmanın örneklemini yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan A2, B2 ve C2 ders kitapları oluşturmaktadır. Bahsedilen kitaplar, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde her dil düzeyini tamamlamak üzere kazanılması gereken becerileri kapsadığı için tercih edilmiştir. Ayrıca C2 kitabının seçilmesinde, ileri dil yeterlilik düzeyinin sonunda yer alması ve incelenmesi hedeflenen yöntem ve tekniklere hem ders kitabı hem de kılavuz kitabında açık ve ayrıntılı olarak yer vermiş olması etkili olmuştur. Buna uygun olarak Yunus Emre Enstitüsü hazırladığı Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (2015) A2, B2 ve C2 seviyesi ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları örneklem olarak seçilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada veriler doküman incelemesi ile toplanmıştır. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2, B2 ve C2 seviyesi ders kitaplarındaki etkinlikler öğretim yöntem ve teknikleri açısından incelenmiştir. Ders kitaplarındaki etkinlikler incelenirken 2006 ve 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) ve alanyazındaki öğretim yöntem ve tekniklerine dair kaynaklardan yararlanılmıştır. Bu doğrultuda dört temel dil becerisi ve dil bilgisine ait yöntem ve teknikler ile kelime öğretim teknikleri ve ders işlenişinde genel olarak kullanılan yöntem ve teknikler (anlatma, tartışma, örnek olay, beyin fırtınası, gösteri, gösterip yaptırma soru-cevap, drama ve rol yapma vb.) esas alınarak inceleme yapılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, nitel yöntemlerden betimsel analiz ile çözümlenmiştir. "Nitel araştırmada veri analizi nicel araştırmada olduğu gibi sonunda değil verilerin toplanma sürecinde gerçekleştirilir. Böylece her aşamadaki analiz bir sonraki veri toplamasına katkıda bulunur" (Bal, 2016: 255). Bu doğrultuda örnekleme yer alan kitaplardan veriler toplanırken analiz için gerekli olan kategoriler

oluşturulmuştur. “Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunulmasıdır. Bu amaçla elde edilen veriler önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır, yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır” (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 224). Verilen bilgiler ışığında ders kitaplarında yer alan tüm etkinlikler öğretmen kitabından da yararlanılarak tek tek incelenmiş ve etkinliklerin hangi yöntem ve tekniğe ait olduğu tespit edilmiştir. Analiz sürecinde yöntem ve teknik ayrımı yapılmamıştır. Bu iki kavramın iç içe geçmiş kesin sınırlar ile ayrılamaz görüşü esas alınmış ve veriler tek bir başlık altında değerlendirilmiştir. Veriler *dil becerileri, kelime öğretimi ve diğer yöntem/ teknikler* şeklinde üç kategori altında sınıflandırılmış ve oluşturulan frekans tablolarına kaydedilerek değerlendirilmeye hazır hâle getirilmiştir. Türkçe öğretiminde, yukarıda belirtilen kaynaklarda da görüldüğü üzere, dil becerilerine özgü özel ve diğer alanlarda da kullanılacak genel öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanılabilmektedir. Ayrıca dil öğretiminde kültürün taşıyıcısı olarak kelimelerin öğretimi önem arz eder. Kelime öğretimine yönelik birçok öğretim biçimi de öğretim süreci ve ders kitaplarına kullanılmaktadır. Bu doğrultuda veriler, dil becerileri, kelime öğretimi, ve diğer yöntem/teknikler kategorileri altında toplanmıştır. A2, B2, C2 seviye kitaplarına ait yöntem ve teknik kullanımı sonuçlarına bir tabloda yer verilerek karşılaştırma yapılmasına fırsat tanınmıştır. Böylece yapılan yorumların daha anlaşılır olması sağlanmıştır.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Yöntem ve tekniklerin frekans değerleri çıkarılırken daha güvenilir sonuçlara ulaşmak için belirtilen dil yeterlik düzeylerinin öğretmen kılavuz kitaplarına da başvurulmuştur. İncelenen her bir kitap için tema, metin adı, etkinlikler ve kullanılan yöntem-teknik başlıklı kontrol listeleri oluşturulmuş ve yöntem-tekniklerin frekans tabloları çıkarılmıştır. Ulaşılan sonuçlarda güvenilirliği sağlamak için iki Türkçe eğitimi uzmanının görüşüne başvurulmuştur.

2.6. Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

3. Bulgular

Aşağıda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, A2, B2 ve C2 seviyesi, ders kitabı etkinliklerinde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bulgular bulunmaktadır:

Beceri	Yöntem/Teknik	A2	B2	C2
		f	f	f
Dinleme	Katılımsız dinleme	5	2	4
	Seçici dinleme	4	-	-
	Ayırt edici dinleme	2	-	-
	Estetik dinleme	2	-	2
	Empatik dinleme			1
	Dikte	1	-	-
	Not alarak dinleme	1	2	7
	Tahmin ederek dinleme	1	1	-
Konuşma	Katılımlı konuşma	23	15	14

	Tartışma	8	6	12
	Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma	3	15	-
	Özetleme	3	3	4
	Güdümlü konuşma	3	1	3
	Empatik konuşma	2	2	1
	Eleştirel konuşma	1	5	2
Okuma	Sesli okuma	39	31	29
	Sesli/sessiz okuma	19	23	18
	Görsel okuma	16	10	3
	İşaretleyerek okuma	6	6	4
	Söz korusu	-	-	1
	Okuma tiyatrosu	6	-	1
	Tablo okuma	2	-	-
Yazma	Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma	22	14	1
	Boşluk doldurma	20	37	6
	Kontrollü yazma	10	24	2
	Güdümlü yazma	9	8	5
	Grup olarak yazma	-	2	2
	Metin tamamlama	8	5	3
	Yaratıcı yazma	1	5	15
	Tahmin ederek yazma	1	-	1
	Eleştirel yazma	-	1	2
	Empatik yazma	-	-	1
	Anlatım	-	-	8
	Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma	1	2	3
Dil bilgisi	Anlatım	15	8	-
	Gösterip-yaptırma	14	13	-
	Sezdirme	13	5	-
	Tümevarım	4	6	-

Tablo 1. A2, B2, C2 seviyesi ders kitabında kullanılan yöntem/tekniklerin becerilere göre dağılımı

Tablo 1’de YDOTÖ A2, B2 ve C2 seviyesi ders kitabındaki yöntem ve tekniklerin becerilere ve dil bilgisine göre dağılımı verilmiştir. Tabloya göre A2 seviyesi ders kitabında dinleme becerisine ait 7 farklı tekniğin kullanıldığı toplam 16 etkinlik, B2 seviyesinde 3 farklı teknik için 5 etkinlik ve C2 seviyesinde ise 4 farklı tekniğe yönelik toplam 14 etkinlik yer almaktadır. Dinlemeye yönelik etkinliklerde 3 seviyede de ortak kullanılan teknikler katılımsız ve not olarak dinleme olmuştur. Bunun yanı sıra düzeyler tek tek incelendiğinde, A2 seviyesinde daha çok tercih edilen teknikler katılımsız dinleme ($f=5$) ve seçici dinleme iken ($f=4$) daha az kullanılan teknikler 2 etkinlikle estetik ve ayırt edici dinleme, 1 etkinlikle dikte, not olarak ve tahmin ederek dinleme olmuştur. B2 seviyesinde katılımsız ve not olarak dinleme ($f=2$) en fazla kullanılan teknikler iken tahmin ederek dinleme 1 etkinlikle sınırlı kalmıştır. C2 seviyesinde ise not olarak ($f=7$) ve katılımsız dinleme ($f=4$) en fazla, estetik ($f=2$) ve empatik dinleme ($f=1$) ise en az kullanılan teknikler olarak kitapta yer almıştır.

Konuşma becerisine yönelik A2 seviyesinde 7 farklı teknik kullanıldığı bulgusuna ulaşılmış ve bunların 43 etkinlikte yer aldığı tespit edilmiştir. B2 seviyesinde 47 etkinlikte 7 farklı tekniğe yer verilirken C2 seviyesinde ise 6 farklı konuşma tekniği 36 etkinlikte kullanılmıştır. Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma tekniği dışında tabloda yer alan tüm teknikler 3 dil seviyesinde de ortak olarak tekrar edilmiştir. Tekniklerin seviyelere dağılımı incelendiğinde, A2 seviyesi ders kitabında en fazla başvurulan konuşma tekniği katılımlı konuşma iken ($f=23$) bunu tartışma ($f=8$), kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, özetleme ve güdümlü konuşma

($f=3$) teknikleri izlemiştir. Tabloya göre A2 seviyesi ders kitabında en az yer verilen konuşma tekniği ise 2 etkinlikle empatik konuşma ve 1 etkinlikle eleştirel konuşma olmuştur. B2 seviyesi ders kitabı incelendiğinde, katılımlı konuşma ile kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma ($f=15$) en çok tekrar eden konuşma teknikleri olmuş ve bunları sırasıyla tartışma ($f=6$), eleştirel konuşma ($f=5$) ve özetleme ($f=3$) izlemiştir. En az yer verilen teknikler ise 2 etkinlikle empatik konuşma ve 1 etkinlikle güdümlü konuşma olmuştur. C2 seviyesi konuşma teknikleri içerisinde de diğer seviyelerde olduğu gibi en fazla başvurulan teknik katılımlı konuşmadır ($f=14$). Bu teknikleri sırasıyla tartışma ($f=12$) ve özetleme ($f=4$) izlemiştir. 3 etkinlikle güdümlü konuşma, 2 etkinlikle eleştirel konuşma ve 1 etkinlikle empatik konuşma da en az yer alan teknikler olarak tespit edilmiştir.

Okuma becerisine yönelik A2 seviyesinde 88 etkinlikte 6 farklı tekniğin kullanıldığı; B2 seviyesinde 70 etkinlikte 4 farklı tekniğin ve C2 seviyesinde 56 etkinlikte 6 farklı tekniğin işe koşulduğu görülmektedir. Tabloya göre A2 seviyesinde en fazla başvurulan teknikler sırasıyla sesli okuma ($f=39$), sesli/sessiz okuma ($f=19$) ve görsel okuma ($f=16$)'dır. 6 etkinlikte işaretleyerek okuma ve okuma tiyatrosu tekniklerine yer verilirken 2 etkinlikte tablo okuma en az yer alan teknik olmuştur. B2 seviyesi incelendiğinde, 31 etkinlikte sesli okuma ve 23 etkinlikte sesli/sessiz okumaya yer verilirken bunları 10 etkinlikle görsel okuma ve 6 etkinlikle işaretleyerek okuma teknikleri izlemiştir. Yine tabloya göre, C2 seviyesinde diğer seviyelerde de olduğu gibi en çok yer alan teknikler sesli okuma ($f=29$) ve sesli/sessiz okuma ($f=18$) olmuştur. İşaretleyerek okumadan sonra ($f=4$) en az yer verilen teknikler ise görsel okuma ($f=3$), söz korosu ve okuma tiyatrosu($f=1$)'dur. Bulgulardan hareketle, okuduğunu anlama, telaffuz ve hızlı okumayı destekleyici sesli ve sessiz okuma yöntemlerinin en fazla yer alan teknikler olması olağan bir durum olarak değerlendirilebilir. Nitekim okuma eğitiminde okuduğunu anlama, vurgu ve tonlamaya uygun okuma, uygun hızda okuma temel hedefler arasındadır. Bu verilerin yanı sıra söz korosu ve tablo okuma tekniklerinin yer aldığı seviyeler dikkat çekicidir. Söz korosu sadece C2 seviyesinde 1 etkinlikte sınırlı kalmış ve tablo okuma tekniğine ise sadece 2 etkinlikle A2 seviyesinde yer verilmiştir.

Yazma becerisine yönelik A2 seviyesinde 72 etkinlikte 8 tekniğe yer verilirken B2 seviyesinde 98 etkinlikte 9 farklı tekniğin kullanıldığı belirlenmiştir. C2 seviyesinde ise 49 etkinlikte 12 farklı teknik yer almıştır. Tabloya göre A2 seviyesinde en fazla başvurulan teknikler kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma ($f=22$), boşluk doldurma ($f=20$) ve kontrollü yazma($f=10$)'dır. Bu teknikleri 9 etkinlikle güdümlü yazma, 8 etkinlikle metin tamamlama izlemiştir. Ders kitaplarında yazma becerisine yönelik en az yer verilen teknikler ise, 1'er etkinlikte yer verilen yaratıcı yazma, tahmin ederek yazma ve bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturmaktır. B2 seviyesinde en çok yer alan teknikler arasında boşluk doldurma ($f=37$), kontrollü yazma ($f=24$) ve kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma ($f=14$) vardır. Bunları güdümlü yazma ($f=8$), metin tamamlama ve yaratıcı yazma ($f=5$), grup olarak yazma ve bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma ($f=2$) teknikleri izlemiştir. Eleştirel yazma tekniğine ise 1 etkinlikle yer verilmiştir. C2 seviyesi incelendiğinde yaratıcı yazma ($f=15$), anlatım ($f=8$) ve boşluk doldurma ($f=6$)'nın en çok yer verilen teknikler arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca 5 etkinlikte güdümlü yazma, 3'er etkinlikte metin tamamlama ve bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, 2'şer etkinlikte kontrollü yazma, eleştirel yazma ve grup olarak yazma ve 1'er etkinlikte tahmin ederek ve empatik yazma en az kullanılan yazma teknikleri arasında yer almıştır.

Dil bilgisine yönelik A2 seviyesinde 47 etkinlikte 4 farklı yöntemin kullanıldığına dair bulguya ulaşılmıştır. B2 seviyesinde de 32 etkinlikte yine 4 ayrı yöntem kullanıldığı belirlenmiştir. C2 seviyesine dair bulguya rastlanmamıştır. A2 seviyesi ders kitabında 15 ekinlikte anlatım en fazla başvurulan yöntem olurken bunu 14 etkinlikle gösterip-yaptırma, 13 etkinlikle sezdirme yöntemi izlemiştir. En az yer verilen yöntem ise 4 etkinlikle tümevarım yöntemi olmuştur. B2 seviyesi dil bilgisi etkinliklerinde en fazla gösterip-yaptırma ($f=13$) ve anlatım ($f=8$) kullanılmışken tümevarım ($f=6$) ve sezdirme ($f=5$) en az başvurulan yöntemler olmuştur.

Yöntem/Teknik	A2	B2	C2
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
Soru-cevap	61	58	67
Drama	18	5	7
İşaretleme	13	25	10
Doğru-yanlış	12	10	5
Eşleştirme	12	7	5
Ödev	1	-	-
Tahmin etme	-	5	5
Eğitsel oyun	-	1	-

Tablo 2. A2, B2, C2 seviyesi ders kitabı etkinliklerinde kullanılan diğer yöntem/teknikler

Tablo 2’de ders kitaplarında sıklıkla kullanılan yöntem ve tekniklerin A2, B2 ve C2 seviyesindeki dağılımlarına yer verilmiştir. Tabloya göre tüm düzeylerde soru-cevap yöntemine A2 ($f=61$), B2 ($f=58$), C2 ($f=67$) daha çok yer verilmesi dikkat çekmektedir. Bu yöntemi A2 seviyesinde 18 etkinlikle drama, 13 etkinlikle işaretleme, 12 etkinlikle doğru-yanlış ve eşleştirme tekniği izlemiştir. Tabloya göre en az yer verilen yöntem ödevdir. B2 seviyesinde soru-cevap yönteminden sonra işaretleme ($f=25$) ve doğru-yanlış ($f=10$) en fazla tekrar eden teknikler iken bunları 7 etkinlikle eşleştirme, 5’er etkinlikle tahmin etme ve drama izlemiştir. Bu seviyede en az yer verilen yöntem ise eğitsel oyun ($f=1$)’dur. C2 seviyesi ders kitabında diğer düzeylerde olduğu gibi en çok tekrar eden yöntem/teknik soru-cevapken bu yöntemi 10 etkinlikle işaretleme ve 7 etkinlikle drama izlemiştir. Yine C2 seviyesinde en az yer verilen teknikler ise doğru-yanlış, eşleştirme ve tahmin etme teknikleri olmuştur. Tabloya göre ödev yöntemi ($f=1$) sadece A2 seviyesinde, eğitsel oyun ($f=1$) ise B2 seviyesinde yer almaktadır.

Yöntem/Teknik	A2	B2	C2
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
Boşluk doldurma	14	6	1
Cümlede kullanma	14	3	-
Okuma	8	8	3
Görsellerden yararlanma	7	1	-
Sözlü anlatımda kullanma	5	15	1
Dinleme	5	1	-
Eşleştirme	4	9	1
Eş anlam ve yakın anlam	4	3	2
Sözlük kullanma ve bağlamdan yararlanma	3	3	1
Yazılı anlatımda kullanma	3	14	2

Tahmin etme	-	5	3
Gruplandırma	2	-	-
Oyun	1	-	-
Müzik	1	-	-

Tablo 3. A2, B2, C2 seviyesi kelime öğretim teknikleri

Tablo 3'te YDOTÖ ders kitaplarında kullanılan kelime öğretimi teknikleri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde A2 seviyesi ders kitabında 71 etkinlikte 13 farklı kelime öğretim tekniğine başvurulmuştur. Buna göre boşluk doldurma ve cümlede kullanma ($f=14$) diğerlerine göre daha çok kullanılan kelime öğretim teknikleridir. Daha sonra okuma ($f=8$) ve görsellerden yararlanma ($f=7$) gelmektedir. Bunu 5 etkinlikle sözlü anlatımda kullanma ve dinleme, 4 etkinlikle eşleştirme ve eş anlam-yakın anlam, 3 etkinlikle sözlük kullanma ve bağlamdan yararlanma ile yazılı anlatımda kullanma ve 2 etkinlikle gruplandırma teknikleri izlemiştir. En az yer verilen kelime öğretim tekniği ise 1'er etkinlikle oyun ve müzik yoluyla kelime öğretimi olmuştur. B2 seviyesi ders kitabında 11 teknikte toplam 68 etkinlik yer almıştır. Sözlü ($f=15$) ve yazılı anlatımda ($f=14$) kullanma en fazla yer alan teknikler olmuştur. Bu teknikleri eşleştirme ($f=9$), okuma ($f=8$) ve boşluk doldurma ($f=6$) izlerken 1'er etkinlikle görsellerden yararlanma ve dinleme en az yer alan teknikler olarak yer almıştır. Bulgulardan hareketle C2 seviyesi ders kitabında kelime öğretimi tekniklerine diğer seviyelere göre daha az yer verilmesi dikkat çekmektedir.

Yöntem/teknik		<i>f</i>
Dinleme	Katılımsız dinleme	11
Konuşma	Katılımlı konuşma	52
Okuma	Sesli okuma	99
Yazma	Boşluk doldurma	63
Dil bilgisi	Gösterip yaptırma	27
Kelime öğretimi	Sözlü anlatımda kullanma ve boşluk doldurma	21
Diğer	Soru-cevap	186

Tablo 4. A2, B2, C2 seviyesi ders kitaplarında kullanılan yöntem/teknikler

Tablo 4'te YDOTÖ A2, B2 ve C2 seviyesi ders kitaplarında en fazla kullanılan yöntem ve teknikler yer almaktadır. Buna göre seçilen kitaplarda dinleme öğretiminde katılımsız dinleme tekniği ($f=11$) daha çok tercih edilmiştir. Konuşma öğretiminde katılımlı konuşma ($f=52$), okumada sesli okuma ($f=99$), yazmada boşluk doldurma ($f=63$), dil bilgisinde gösterip yaptırma ($f=27$) ve kelime öğretiminde sözlü anlatımda kullanma ve boşluk doldurma ($f=21$) teknikleri daha fazla tercih edilmiştir. Öğrenme alanları ile ilişkili yöntem/teknikler dışında ders kitaplarında yer alan diğer tekniklerden ise soru - cevap ($f=186$) daha fazla kullanılmıştır.

Aşağıda yöntem ve tekniklerin kullanıldığı A2, B2, C2 ders kitaplarındaki etkinliklerden bazılarına yer verilmiştir:

 8. Dinleyelim, cevaplayalım.
Diller Bir İstekler Ayrı

1. Hangi işçi ne istiyor?
..Arap işçi inep, Rum işçi İstafli, Acem işçi engur, Türk işçi üzüm istedi.
2. Anlaşamayınca ne yapıyorlar?
..Arap işçi inep, Rum işçi İstafli, Acem işçi engur, Türk işçi üzüm istedi.
3. Hâkim onların bu hâlini nasıl karşılıyor?
..Hâkim onların hâline gülüyor.
4. Hâkim soruna nasıl bir çözüm buluyor?
..Hâkim mahkeme görevlisini manava gönderiyor, bir kasa üzüm getiriyor.
5. İşçiler, üzümü görünce ne yapıyorlar?
..İşçiler üzümü görünce şaşırıyor.
6. Bu hikâyenin ana fikri nedir?

Görsel 1. Katılımsız dinleme etkinlik örneği (s. 96)

C2 ders kitabında yer alan bu etkinlikte öğrencilere bir metin dinletilmekte ve dinledikleri üzerine düşünceleri sağlanarak kim, ne nerede, nasıl sorularına yanıt bulmaları istenmektedir. 2006 TDÖP’de yer alan amaç ve uygulama esaslarına uygun olan bu etkinliğin öğretim biçimi katılımsız dinleme olarak değerlendirilmiştir.

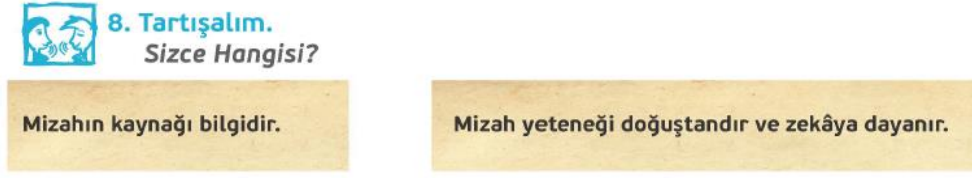
Yazalım. / Kelimelerden hareketle bir iş ilanı yazınız.

Kelime Dünyası

* yaşamak	* genel şart
* doğal	* beceri
* düzgün	* sektör
* yerleşim	* tecrübe
* alan	* müdür
* şehir	* güler yüzlü

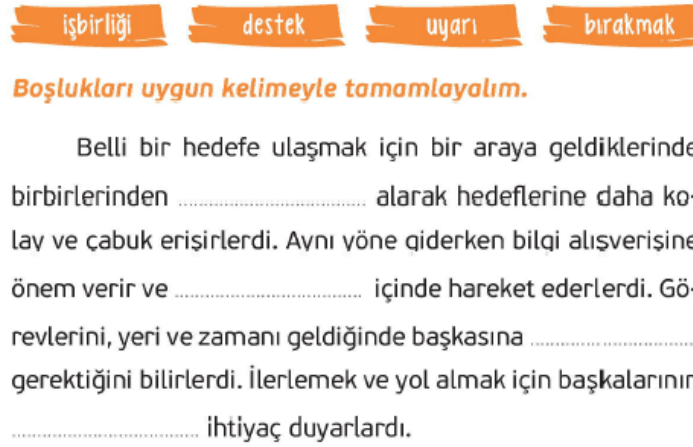
Görsel 2. Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma etkinlik örneği (s. 26)

A2 ders kitabında yer alan bu etkinlik örneğine genel olarak ünite sonlarında yer verilmiştir. “Öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak kalıcı kılmak ve söz varlıklarını zenginleştirmek” (MEB, 2006: 70) amacıyla başvurulan bu yöntem/teknik kavram havuzu şeklindeki etkinlik tasarımı da etkinliği uygulamasını kolaylaştırmaktadır.

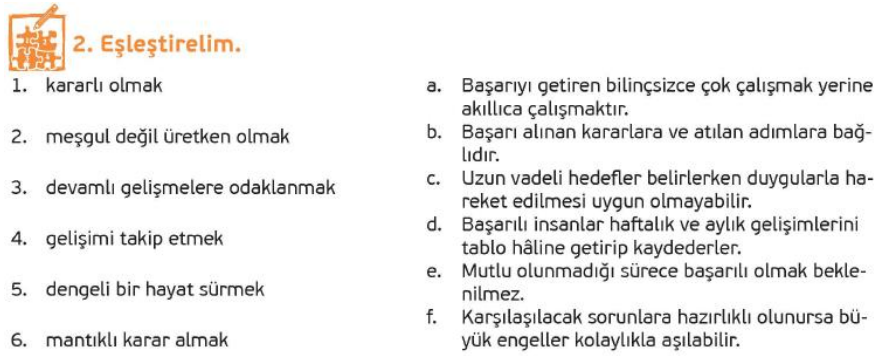
Görsel 3. Tartışma etkinliği örneği (s.90)

C2 ders kitabındaki bu etkinlik, başlık ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan açıklamaların yardımı ile tartışma yöntemi olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin iki gruba ayrılarak tartışma ve nezaket kurallarına uygun olarak düşünceleri savunmaları istenmiştir. İki farklı görüş ve grup olması akla münazara tekniğini getirmektedir.

Görsel 4. Boşluk doldurma etkinliği örneği (s.23)

B2 ders kitabında yer alan bu etkinlikte boşluk doldurma tekniği kullanılmıştır.

Görsel 5. Eşleştirme etkinliği örneği (s.20)

B2 ders kitabından alınan bu etkinlikte eşleştirme tekniğine yer verilmiştir. Benzer birçok etkinliğin tasarlandığı bu teknik genellikle *Eşleştirilim* başlığı altında verilerek herhangi bir yönergeye ihtiyaç duyulmamıştır. Kelime öğretimi tekniği olarak da kullanılan eşleştirmede açıklama ve uygulama sürecine bakılarak değerlendirme yapılmıştır.

4. Cevaplayalım.

1. Yunus Emre'nin, şeyhi Tapduk'un yanından ayrılma gerekçesi nedir?
.....
2. Yunus Emre'nin karşılaştığı kötü davranışlara ve iltifatlara kayıtsız kalmasının sebebi ne olabilir?
.....
3. "Yunus miskin çiğ idik, piştik elhamdüllillah" dizesinde geçen "çiğ idik ve piştik" ifadeleri ile ne anlatılmak istenmektedir?
.....
4. Yunus, hocasının kendisini affetmesi için ne yapıyor?
.....
5. Okuduğunuz metinden hareketle Yunus Emre'nin kişiliği ile ilgili düşüncelerinizi açıklayınız.
.....
6. Yunus Emre'ye ait "Yaradılanı severim, yaradandan ötürü." cümlesinde anlatılmak istenen hayat felsefesini açıklayınız.

Görsel 6. Soru-cevap etkinlik örneği (s.14)

C2 ders kitabındaki bu etkinlikte soru cevap tekniğine başvurulmuştur. Dersin büyük bir bölümünü oluşturan bu teknikte genellikle okuma ve dinleme metinlerinden sonra parçaya bağlı anlama soruları eğer belirli bir yöntem ve tekniğin özelliğini taşıyorsa soru-cevap olarak değerlendirilmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kullanılan yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve beceri alanlarına dağılımının ortaya konulmasını amaçlayan araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

A2 seviyesinde dinleme becerisine yönelik 16 etkinlikte 7 farklı tekniğin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu teknikler içerisinde daha çok katılımsız dinlemeye yer verilirken bunu seçici dinleme, ayırt edici ve estetik dinleme takip etmiştir. Melanlıoğlu (2012) Türkçe öğretiminde ayırıştırıcı dinleme üzerine bir etkinlik önerisi sunan çalışmasında Türkçe öğretim programı dinleme kazanımlarında ayırıştırıcı dinlemeye yer verilmediğini oysaki dinleme amaç ve kazanımlarında seslerin tanınıp ayırt edilmesi üzerine bir kazanım ve tekniğin yer alması gerektiğini ifade etmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de belirtilen nedenden ötürü bu tekniğe daha fazla yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte not alarak, dikte ve tahmin ederek dinleme en az yer verilen teknikler olmuştur. Yılmaz (2021) ile Bozkurt ve arkadaşları (2014) çalışmalarında, yapılan araştırmalardan yola çıkarak diktenin dil bilgisi hatalarını kavratmakta ve dinlemenin yanında yazma becerisini geliştirmede yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu tekniğe ders kitabında daha fazla yer verilmesi öğrenciyi motive etmek, doğru ve yanlışlarını görmesini sağlayarak anlama seviyesini artırmak ve en önemlisi aktiflik ilkesini hayata geçirmek açısından önemli görülmektedir. Özbal ve Genç'in (2019) dinleme becerisi alıştırmaları üzerine yaptığı çalışmasında ise A2 seviyesi kitabında en çok yer alan alıştırmaların dikte olduğu görülmüştür. B2 seviyesinde dinleme becerisine yönelik 5 etkinlikte 3 farklı tekniğin kullanıldığı belirlenmiştir. Katılımsız dinleme ve not alarak dinleme en fazla yer verilen teknik iken tahmin ederek dinleme en az yer verilen teknik olmuştur. Katılımsız dinlemede zihinsel faaliyetleri etkin kılmak ve not alarak dinlemede dinlenenlerin daha kolay hatırlanmasını sağlamak amaçlanmaktadır (MEB, 2006: 62-63). Öğrencinin pasif olarak görüldüğü fakat zihinsel süreçlerini etkin kıldığı bu uygulamalar alıcı dil becerilerini geliştirmede yararlı görülmektedir.

Tahmin ederek dinleme ise öğrencinin hazırbulunuşluğunu yükseltme ve ön bilgilerini açığa çıkarıp verimi artırma açısından yararlı bir tekniktir. Nitekim Şimşek'in (2016) B2 seviyesini dil becerileri açısından incelediği çalışmasında tahmin etmeye yönelik dinleme etkinlikleri yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. B2 seviyesi ders kitabında dinleme öğretimine yönelik tekniklere sınırlı düzeyde başvurulduğu söylenebilir. C2 seviyesi ders kitabında ise 14 dinleme etkinliğinde 4 farklı tekniğe yer verilmiştir. En çok not alarak dinleme kullanılırken katılımsız dinleme ve estetik dinlemeden sonra en az kullanılan teknik empatik dinleme olmuştur. Eleştirel dinleme tekniğinin incelenen hiçbir düzeyde özellikle son seviyede olmayışı dikkat çekmiştir.

Konuşma becerisine yönelik A2 seviyesinde tıpkı dinlemede olduğu gibi 7 tekniğe rastlanılmış, bu tekniklerin 43 etkinlikte kullanıldığı görülmüştür. Kocayanak (2021) da A1 düzeyi ders kitabının konuşma etkinliklerini incelediği çalışmasında konuşma becerisinde kullanılan etkinlik çeşitliliğinin önemine vurgu yapmıştır. Konuşma öğretimi tekniklerinden katılımlı konuşmaya daha çok yer verilmiştir ($f=23$). Ünsal ve Benzer'in (2019) çalışmasında öğretmenlerin konuşma eğitiminde en çok hazırlıksız konuşma ve katılımlı konuşmayı tercih ettikleri sonucuna varılmıştır. Hazırlıklı konuşma türü olarak değerlendirildiği için (Kurudayıoğlu, 2019) bulgularda yer almamıştır. Katılımlı konuşmayı tartışma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, özetleme ve güdümlü konuşma izlemiştir. Belirtilen tekniklerin ifade edici dil becerilerini geliştirmek, aktif katılım ile kelime hazinesine katkıda bulunmak ve geliştirmek gibi amaçları vardır. Bu yüzden başlangıç seviyesinde tercih edilen teknikler olması ve öneriden ziyade doğrudan ders kitabı etkinliği olarak yer alması öğrenen için avantajlı bir durum olarak değerlendirilmektedir. En az yer verilen teknikler ise empatik konuşma ve eleştirel konuşmadır. B2 seviyesinde 47 konuşma etkinliğinde 7 farklı tekniğe başvurulduğu tespit edilmiştir. Bunlar arasında en fazla katılımlı konuşma ile kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma tekniğine başvurulmuştur. En az yer verilen teknikler ise tartışma, eleştirel konuşma ve özetlemeden sonra empatik konuşma ve güdümlü konuşmadır. Esler'in (2011) çalışmasında öğretmenlerin en çok tartışma, soru-cevap ve problem çözme yöntemini kullandıkları sonucuna varılmıştır. Tartışma ve eleştirel konuşmanın bakış açısı kazandırma, etkileşimi artırma gibi taşıdığı kazanımlar bakımından önemlidir. Bu nedenle öğrenciyi sürece katmak için farklı dil yeterlik düzeylerinde bu tekniklere daha fazla yer verilmesi gerekmektedir. C2 seviyesinde konuşma becerisine yönelik 36 etkinlikte 6 teknik kullanılmıştır. En çok katılımlı konuşma, tartışma ve özetleme tekniğine başvurulmuştur. En az kullanılan teknikler ise, güdümlü konuşma, eleştirel konuşma ve empatik konuşmadır.

Okuma becerisine yönelik A2 seviyesinde 88 etkinlikte 6 farklı tekniğe yer verilmiştir. Okuma etkinliklerinde en fazla sesli okuma, sesli/sessiz okuma, görsel okuma tercih edilmiştir. Daha sonra işaretleyerek okuma, okuma tiyatrosu, tablo okuma gelmektedir. B2 seviyesinde 70 okuma etkinliğinde 4 farklı okuma tekniğine başvurulmuştur. Bunlar içerisinde sesli okumaya daha çok yer verilmiştir. Bunu sesli/sessiz okuma ve görsel okuma takip etmiştir. En az yer verilen teknik ise işaretleyerek okuma olmuştur. Etkinlik sayısına göre değerlendirildiğinde kullanılan okuma tekniği sınırlıdır. C2 seviyesine yönelik 56 okuma etkinliğinde 6 farklı teknik yer verilmiştir. En çok sesli okuma ve sessiz okuma tercih edilmiştir. Sesli okuma öğrenci düzeylerinin öğretmen tarafından tanınması, dinleme alışkanlığının kazanılmasında önem arz ettiği için (Çelik, 2006) yabancı dil öğretiminde bu yöntemin sıkça kullanılması isabetli bir karar olmuştur. En az başvuru okuma teknikleri ise işaretleyerek okuma, görsel okuma, okuma tiyatrosu ile söz

korosudur. Söz korusu her sınıfta uygulanabilecek ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik bir tekniktir (Kurudayıoğlu, 2003). Bu yüzden söz korusu tekniğine sadece bir seviyede, ders kitabında rastlanması eleştiriye değer bir durumdur.

Yazma becerisi ile ilgili A2 seviyesinde 72 etkinlikte 8 farklı teknik kullanıldığı tespit edilmiştir. A2 ders kitabında en fazla yer verilen teknikler kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, boşluk doldurma ve kontrollü yazmadır. Bunları güdümlü yazma ve metin tamamlama takip etmiştir. En az yer verilen teknikler ise bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, yaratıcı yazma ve tahmin ederek yazmadır. B2 seviyesinde 98 yazma etkinliğinde 9 farklı tekniğe yer verilmiştir. En çok başvurulan teknik boşluk doldurmadır. Bunu kontrollü yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma ve güdümlü yazma teknikleri izlemiştir. En az yer verilen teknikler ise, sırasıyla, metin tamamlama, yaratıcı yazma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, grup olarak yazma ve eleştirel yazmadır. C2 seviyesinde yazma becerisi ile alakalı 49 etkinlikte 12 teknik kullanılmıştır. C2 seviyesinde en fazla yaratıcı yazma, anlatım, boşluk doldurma ve güdümlü yazma teknikleri tercih edilmiştir. Tok (2013) yabancılarla Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki yazma çalışmalarını değerlendirdiği araştırmasında, yaratıcı yazmanın hayal gücünü ortaya koymasına bakımından ileri dil seviyelerinde yer almasını gerektiğini belirtmesi bu çalışmada ulaşılan bulguları destekler niteliktedir. Buna karşın en az kullanılan teknikler arasında metin tamamlama, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, kontrollü ve grupla yazma, tahmin ederek yazma, eleştirel ve empatik yazma yer almıştır. Yaylı ve Yaylı'nın (2018) Yedi İklim Türkçe Seti yazma etkinlikleri üzerine yaptığı çalışmada benzer bulgulara ulaşılmış fakat yazma etkinliklerine okur odaklı değil kavramsal-işlevsel yaklaşıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dil bilgisine yönelik A2 seviyesinde 47 etkinlikte 4 farklı yöntem kullanılmıştır. Dil bilgisi etkinliklerinde anlatım yöntemi daha çok tercih edilmiştir. Daha sonra gösterip-yaptırma ve sezdirme yöntemi gelmektedir. En az tümevarım yöntemine başvurulmuştur. Anlatma yöntemi geleneksel bir yöntemdir ve sözlü anlatıma ağırlık vermektedir. Yorumlayıcı, aydınlatıcı, betimleyici işlevleri nedeni ile olumlu etkisini öğretimde korumaktadır (Demirel, 2005: 72-73). Öğretimde en çok tercih edilen bu yöntem, Türkçenin dil kurallarını aktarmak için özellikle başlangıç düzeyi ders kitaplarında başvurulması önemlidir. Bunun yanı sıra YDOTÖ ders kitabında tüm seviyelerde anlatım dışında farklı dil bilgisi öğretimi yöntemlerine başvurulması önemlidir. Bu durum soyut dil bilgisinin kurallarının öğretilmesinde öğrenciyi aktif kılacak, bilgiyi somutlaştıracak ve alıştırmalar yapılması suretiyle kalıcı hâle getirecek bir öğretim sürecine işaret etmektedir. Tüm (2017) YDOTÖ ders kitaplarına yönetsel bir bakış adlı çalışmada ise başlangıç seviyelerinde en çok tümdengelim yönteminin kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır. B2 seviyesinde 32 dil bilgisi etkinliğinde 4 farklı yöntem yer verilmiştir. Etkinliklerde en çok gösterip-yaptırma, anlatım ve tümevarım yöntemleri kullanılmış en az da sezdirme yöntemine başvurulmuştur. C2 seviyesi ders kitabında dil bilgisi ile alakalı bir etkinliğe rastlanılmamıştır. Bu seviyeye yönelik Program'da (Türkiye Maarif Vakfı, 2020) da dil bilgisi kazanımına yer verilmemiştir.

Dil becerilerine yönelik özel uygulamalar dışındaki diğer yöntem/teknikler incelendiğinde, A2 seviyesinde soru- cevap yöntemine daha fazla yer verildiği tespit edilmiştir. Bunu drama izlemiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bu yöntem aynı zamanda konuşma becerisini geliştirdiği ve yaparak yaşayarak öğretime fırsat tanıdığı için önemli görülmektedir (Göçer, 2015). Bunları işaretleme, doğru-yanlış ve eşleştirme teknikleri izlemiştir. Ödev en az başvurulan

teknik olmuştur. Güneş (2014) eğitim ödev verme ile ilgili çalışmasında, ödevin başarıya katkısı konusunda araştırmalar yapıldığını ve günümüzde ödevin öğrencilerin dil, zihinsel ve sosyal becerilerine katkı sunan bir yöntem olduğunu ancak uygulamada kural ve ilkelere bağlı kalınması gerektiğini belirtmiştir. B2 seviyesinde de en çok soru-cevap yöntemine yer verilmiştir. Bunu işaretleme, doğru-yanlış ve eşleştirme tekniği izlemiştir. B2 seviyesinde en az kullanılan yöntem ve teknikler tahmin etme, drama, eğitsel oyundur. Yavuz ve Okur'un (2021) yabancılara Türkçe öğretiminde eğitsel oyunun konuşma becerisi üzerindeki etkisine dair çalışmalarında, öğrencilerin bu yöntemi eğlenceli, motive edici ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bulduğu şeklinde görüşlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. C2 seviyesi ders kitabında yer alan diğer yöntem ve tekniklere ilgili olarak, diğer seviyelerde olduğu gibi, en çok soru-cevap tekniğine başvurulmuştur. Öğrenme alanlarına yönelik özel yöntem ve teknikler dışındaki diğer tekniklerden de en fazla soru-cevap tercih edilmiştir. Soru cevap tekniği hemen her derste kullanılan bir uygulamadır. Genellikle öğretmenden öğrenciye olmak üzere öğrenciden öğretmene de yöneltilebilen soru ve cevapla dersin işlenmesini esas alan teknik, öğrenciyi sürece katmak ve aktif olmasını sağlamak açısından da önemlidir (Arıcı, 2006). Bu yüzden diğer tekniklere oranla soru-cevap odaklı bir ders süreci yürütülmesi aktif katılım, kavrama, sınıf yönetimi ve daha birçok açıdan faydalı bir durumdur. Bu tekniği işaretleme, drama izlemiş ve en az yer alan teknikler ise eşleştirme, doğru-yanlış ve tahmin etme olarak belirlenmiştir.

YDOTÖ ders kitaplarında kullanılan kelime öğretimi teknikleri ile ilgili olarak A2 seviyesinde 71 etkinlikte 13 farklı tekniğe başvurulduğu tespit edilmiştir. Etkinliklerde boşluk doldurma ve cümlede kullanma tekniğine daha fazla yer verilmiştir. Tüfekçioğlu da (2014) yaptığı çalışmada boşluk doldurma gibi etkinliklerin sözcük öğretiminde önemli bir yerinin olduğunu ifade etmiştir. Bunların dışında okuma ve görsellerden yararlanma teknikleri daha fazla tercih edilmiştir. Bu çalışmanın sonucu ile Uğur ve Azizoğlu'nun (2016) YDOTÖ ders kitaplarıyla ilgili çalışmasında kelime öğretimi tekniklerine dair ulaştıkları sonuçlar örtüşmektedir. Aynı zamanda Saydam'ın (2018) YDOTÖ ders kitaplarını karşılaştırmalı olarak incelediği çalışmasında da, dil öğrencilerinin görsellerden yararlanma tekniklerine sıkça başvurdukları sonucuna ulaşılmıştır. En az yer verilen kelime öğretim teknikleri arasında da gruplandırma, oyun ve müzik yoluyla öğretim bulunmaktadır. Basılı materyallerin yanında özellikle bilgisayar destekli, internet tabanlı uygulamalarla desteklenmesi gereken bu teknikler öğrencinin daha fazla duyu organını sürece katarak öğrenmesini kolaylaştırır. Nitekim Özden (2020), dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler çalışmasının bir bölümünde Türkçe öğretiminde bazı yöntem ve tekniklere yer verilmediğini ve bunlarında teknoloji içerikli olduğunu belirtmiştir. B2 seviyesi ders kitabında 68 etkinlikte 11 farklı kelime öğretimi tekniğine yer verilmiştir. En fazla yer alan teknikler sözlü anlatımda kullanma ve yazılı anlatımda kullanma iken, bu teknikleri eşleştirme ve okuma teknikleri takip etmiştir. B2 seviyesinde en az yer verilen kelime öğretimi teknikleri arasında boşluk doldurma, tahmin etme, cümle kurma, eş ve yakın anlam, sözlük kullanma ve bağlamdan yararlanma, dinleme, görsellerden yararlanma, gruplandırma ve bulmacanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uğur'un (2019) Yedi İklim Türkçe Öğretimi Seti ders kitaplarında kelime öğretim yöntemi ve teknikleri üzerine yaptığı çalışmada da sözlük kullanma, oyun, müzik, bulmaca en az kullanılan yöntem ve teknikler olarak belirlenmiştir. C2 seviyesi ders kitabında ise 14 etkinlikte 8 farklı kelime öğretimi tekniğinin kullanıldığı görülmüştür. C2 seviyesinde kelime öğretiminde sıkça kullanılan teknikler okuma ve tahmin etmedir. Ardından eş anlam, yakın anlam, yazılı

anlatımda kullanma teknikleri gelmektedir. Bu seviyede en az kullanılan teknikler arasında ise boşluk doldurma, sözlü anlatımda kullanma, sözlük kullanma, bağlamdan yararlanma ve eşleştirme yer almıştır. Uğur'un (2019) çalışmasında, C2 seviyesinde okuma, eşleştirme ve tahmin etme tekniklerinin yer aldığı ancak boşluk doldurma ve sözlü anlatımda kullanma teknikleri ile ilgili bir bulguya ulaşılmamıştır.

Sonuç itibarıyla, YDOTÖ (A2, B2, C2) ders kitaplarında diğerlerine göre daha çok kullanılan yöntem ve tekniklerin dinleme becerisinde katılımsız dinleme, konuşmada katılımlı konuşma, okumada sesli okuma, yazmada boşluk doldurma, kelime öğretiminde boşluk doldurma ve sözlü anlatımda kullanma, dil bilgisinde gösterip yaptırma ve ders sürecinde kullanılan diğer tekniklerden soru cevap olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.1. Öneriler

1. YDOTÖ ders kitaplarında yöntem ve tekniklerin kullanımında seviyelere göre dengeli veya birbiriyle ilişkili bir dağılım bulunmamaktadır. Ancak seviye arttıkça bazı yöntem ve tekniklerin daha fazla bazılarının daha az kullanılmasına ihtiyaç duyulabilir. Ayrıca tercih edilen tekniklerin birbirini desteklemesi gerekmektedir. Mesela eş, zıt ve yakın anlamdan yararlanma ile cümlede kullanma tekniklerinin bir arada ya da peş peşe etkinliklerde kullanılması içeriğin kavratılmasında kolaylık sağlayabilir.
2. YDOTÖ ders kitaplarında yer alan etkinliklerde kullanılacak öğretim yöntem ve tekniğine dair yönergeler bulunmamaktadır. Etkinliğin ilişkili olduğu teknikleri doğru biçimde uygulanabilmesi için birtakım açıklama veya ipuçlarına kitaplarda yer verilebilir.
3. Eleştirel dinleme tekniği dinlediğini anlama sürecinde katkısı olan bir tekniktir. Ancak YDOTÖ ders kitaplarındaki etkinliklerinde bu tekniğe hiç başvurulmamıştır. YDOTÖ ders kitaplarında tüm seviyelerde eleştirel dinleme tekniği ile ilgili etkinlikler bulunmalıdır.
4. Söz korosu okuma ve birlikte çalışma becerilerinin geliştirilmesinde etkili olan bir tekniktir. Aynı zamanda konuşma becerisinin de gelişimine katkı sağlayan bu tekniğe her dil seviyesinde yer verilebilir. Fakat tekniğin amaç ve kazanımları gözetildiğinde en son dil seviyesine nispeten ilk seviyelerde sayıca fazla yer alması dil öğretiminin daha etkili olmasını sağlayabilir.
5. YDOTÖ ders kitabındaki etkinliklerde bir kez eğitsel oyun yöntemine yer verilmiştir. Oysaki YDOTÖ ders kitabı etkinlikleri üzerine yapılan araştırmalar bu yöntemin öğrenciler üzerinde motive edici, eğlenceli ve eğitici etkilerin olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yüzden bu yönteme tüm dil seviyelerinde ve yeterli düzeyde yer verilmelidir.
6. Ödev yöntemi, kural ve ilkelerine riayet edildiğinde eğitimin kalitesini artırır. Sorumluluk bilinci ve araştırma yetkinliği kazandıran bu yöntemin dil öğretiminde de daha fazla kullanılması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Arıcı, A. (2010). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji- yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 299-307.
- Arslan, M. ve Gürsoy, A. (2008). Rol yapma ve drama etkinlikleriyle yabancılara Türkçe öğretiminde motivasyonun sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(2), 109-127.
- Aykaç, M. (2009). Türkçe ders kitaplarında önerilen yaratıcı drama etkinliklerinin uygulanabilirliği. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(8), 19-34.

- Bal, H. (2016). *Nitel araştırma yöntem ve teknikleri (uygulamalı- örnekli)*. Sentez Yayınları.
- Bayraktar, İ. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan sözcük öğretimi etkinliklerinin incelenmesi. *Journal of Language Research*, 2(1), 1-7.
- Bisera, P. (2005). *Türkiye’de Türkçenin ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde ve öğrenilmesinde ders kitabının rolü:bir vaka çalışması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Bozkurt, B., Bülbül, F. ve Demir, H. (2014). Dikte ve yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi. *Electronic Turkish*, 9(6), 160-173.
- Brown, D.H. (1987). *Principles of language learning and teaching*. Prentice Hall Regents.
- Burden, P.R. ve Byrd, D.M. (2007). *Methods For Effective Teaching*. (4. Baskı). Pearson Pub.
- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1996). *Genel öğretim metotları*. (6. Baskı). Öz Eğitim Yayıncılık.
- Çelik, E. (2006). Sesli ve sessiz okuma ile içten okumanın karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7), 18-30.
- Çoban, İ. ve Polatcan, F. (2020). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki bulmaca etkinliklerinin eş anlamlı kelime öğretimi açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(3), 1151-1166.
- Demirel, Ö. (2005). *Öğretme sanatı*. (9.Baskı). PegemA Yayıncılık.
- Ensar, F. (2003). Türkçe eğitiminde bir öğretim yönteminin geliştirilmesine kaynaklık etmesi bakımından soru. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 267-285.
- Erkal, M. ve Çağrıtekin, D. (2020). Okuma stratejilerinin (yöntem ve tekniklerinin) Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle uyumu. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 433-450.
- Esen, Y. (2003). *Okul bilgisi ve ders kitapları. Ders kitaplarında insan hakları: İnsan haklarına duyarlı ders kitapları için*. Tarih Vakfı Yayınları.
- Esler, S. (2011). *Kosova ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretim yöntemlerine ilişkin görüşleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Eyüp, B. ve Kansızoğlu, N. (2021). 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki konuşma etkinlikleri üzerine bir inceleme. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(1), 366-385.
- Gedik, D. (2009). *Yabancılar Türkçe öğretimi Ankara Üniversitesi Tömer ve Gazi Üniversitesi Tömer örneği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Göçer, A. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma becerisinin kazandırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 21-36.
- Güneş, F. (2014). Eğitimde ödev tartışmaları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-25.
- Gürdal, A. ve Arslan, M. (2011). Oyun ve bulmaca etkinlikleriyle yabancılar Türkçe kelime öğretim yöntemi. *1. Uluslararası Yabancı Dil Öğretimi ve Uygulamalı Dilbilim Konferansı*, Saraybosna, Bosnahersek.
- Güzel, M.K. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında kelime öğretimi stratejileri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Hasırcı, S. (2019). Yabancılar Türkçe öğretimine yönelik ders kitaplarının konuşma becerisi açısından karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(2), 1068-1098.
- İbe-Akcan, P. (2014). Türkçe öğretiminde sözcük etkinlikleri: İlköğretim 1-5. sınıf düzeyinde alıştırmalara ilişkin bir çözümleme. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 11(2), 43-67.

- İşcan, A. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak önemi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 29-36.
- İşeri, K. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitabının ilköğretim Türkçe programının amaçlarına uygunluğunun değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 136, 58-74.
- Kara Özkan, N. ve Nurlu, M. (2020). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde bağlam temelli kelime öğretim yöntemi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 385-410.
- Karacaoğlu, M., Dağ, M. ve Uzun, O. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 96-126.
- Karagöl, E. ve Tarakçı, R. (2019). Söz varlığı öğretimi açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Millî Eğitim Dergisi*, 48(222), 149-171.
- Kayasandık, E. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dil bilgisi öğretim yöntemlerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Kemiksiz, Ö. (2016). Türkçe derslerindeki dinleme metinlerinde dinleme yöntem/teknik-metin türü ilişkisi/ the relationship between listening method/technique- text type in listening texts of Turkish courses. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 15-30.
- Kocayanak, D. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında yer alan konuşma becerisi etkinliklerinin karşılaştırılması. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Yunus Emre ve Türkçe yılı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı, 123-139.
- Kılıç, S.E. (2012). *Yabancılar Türkçe öğretiminde eğitici oyunlarla dil becerilerinin geliştirilmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 287-309.
- Kurudayıoğlu, M. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki konuşma etkinliklerinin konuşma türleri açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 736-750.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (12.Baskı). Nobel Yayıncılık.
- Lang, H.R. and Evans, D.V. (2006). *Models, strategies and methods for effective teaching*. Pearson.
- Larsen-Freeman, D. (2000). *Technique and principles in language teaching*. Oxford University Press.
- Maden, S., Maden, A. ve Demir, R. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının öğrenci etkinliklerine yansması. *International Journal of Language Academy*, 5(3), 235-251.
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretiminde drama yönteminin gerekliliği. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 503-519.
- Maden, A. (2020). İlkokul Türkçe ders kitaplarının söz varlığını zenginleştirme açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 1631-1650.
- Maden, S. ve Durukan, E. (2010). İstasyon tekniğinin yaratıcı yazma becerisi kazandırmaya ve derse karşı tutuma etkisi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 28, 299-312.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2006). *Türkçe dersi öğretim programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Melanlıoğlu, D. (2012). Türkçe öğretiminde ayrıştırıcı dinlemeyi geliştirmeye yönelik bir etkinlik önerisi. *Millî Eğitim Dergisi*, 42(196), 56-68.
- Memiş, M. & Ustabulut, M. Y. (2021). Türkçe öğrenenlerin konuşma ve yazma başarısını artırmak için kullanılabilir faydalı bir uygulama: Farklı kelimelerle açıklama stratejisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 556-574.
- Özden, M. (2020). *Dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Nurlu, M. ve Sarıca, A. (2015). İlköğretim Türkçe ders kitaplarındaki sözcük çalışmalarının yöntem- teknik ve Türkçe öğretimi kazanımları açısından incelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(10), 19-38.
- Otur, E. (2017). *Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin Türkçe öğretimine uyarlanması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans]. Ordu Üniversitesi.
- Oyarlıkçıl Ateş, A. (2000). Yabancı dil öğretim sınıflarında dramatizasyon tekniğinin kullanımı ve önemi. *TÖMER Dil Dergisi*, (98), 5.
- Özbal, B. ve Genç, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında dinleme becerisi alanında kullanılan alıştırmaların değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (42), 197-212.
- Peçenek, D. (1998). Yabancı dil öğretiminde benzetim tekniği. *Dil Dergisi*, (73), 45-50.
- Sallabaş, M. ve Sağlık, H. (2020). Yabancılar Türkçe öğretim setlerinde yer alan konuşma etkinliklerinde dilin kullanım alanları. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 237-249.
- Saydam, M. (2018). *Kelime öğretimi stratejileri açısından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Sekrier, E. (2000). Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler. *3. Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu*, İstanbul, Türkiye.
- Silahsızoğlu, E. (2004). *Öğrenme stratejileri ve teknikleri bağlamında yabancı dil olarak Almanca ve Türkçe öğretim süreçlerine karşılaştırmalı bir bakış*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Sülükçü, Y. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde (temel seviye a1) bilgisayar destekli materyal geliştirme ve bunun öğrenci başarısına etkisi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Şimşek, R. (2016). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının temel dil becerileri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Tabak, G. (2013). *Yabancılar Türkçe öğretiminde benzetim (simülasyon) tekniğinin kullanımı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Tabak, G. ve Göçer, A. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde benzetim tekniği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(10), 77-102.
- Tekin, E. ve Baş, B. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında atasözü ve deyimlerin öğretim stratejileri. *Journal of Language Education and Research*, 5(2), 157-171.
- Tok, M. (2013). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki yazma çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 253-283.

- Token, H. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde eğitici oyunların önemi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Tuncay, H. (1995). Yabancı dil öğretiminde rol yaparak öğrenme çalışmanın sözlü iletişime olan etkisinin yetişkin ve çocuklar açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*, (39), 7.
- Tüfekçioğlu, B. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme etkinlikleri ile sözcük öğretimi üzerine bir araştırma: Çukurova TÖMER örneği. *E-Dil Dergisi*, (2), 35-51.
- Tüm, G. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yöntemsel bakış: Tümevarım ve tümdengelim yöntemleri. *Electronic Turkish Studies*, 12(33), 491-500.
- Türk Dil Kurumu (2009). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. Bayem Ajans.
- Uğur, F. ve Azizoğlu, N. İ. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının sözcük öğretimi açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 151-166.
- Uğur, A. (2019). *Yedi İklim Türkçe öğretim seti ders kitaplarının sözcük öğretimi açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Yavuz, G. ve Okur, A. (2021). Yabancılar Türkçe öğretiminde eğitsel oyunların konuşma becerisindeki rolü. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Özel sayı, 251-264.
- Yaylı, D. ve Yaylı, D. (2018). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında yazma etkinliklerinin değerlendirilmesi (Yedi İklim Türkçe örneği). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44 (44), 132-14.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H.G. (2021). *İkinci dil ediniminde teori, model ve yöntemlerin karşılaştırılması ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel beceriler*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Çatışma beyanı

Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.